

JOHNNY
Kniga

**VERONICA
FRANCON
SYNTINEN
TYÖ**

MERI PARKKINEN

MERI PARKKINEN

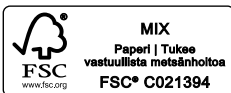
**VERONICA
FRANCON
SYNTINEN
TYÖ**

Johnny Kniga | Helsinki

Kirjoittaja on saanut tukea teoksen kirjoittamiseen
Journalistisen kulttuurin edistämissäätiöltä.

© Meri Parkkinen ja Johnny Kniga 2024

Johnny Kniga
An imprint of Werner Söderström Ltd
ISBN 978-952-362-047-6
Painettu EU:ssa

Sisällys

Johdanto 9

Ensimmäinen luku

Ajattelin kuvan olevan jonkinlainen ansa 15

Toinen luku

Kauneus on taivasten lahja 29

Kolmas luku

Olen Veronica Franca, Paola Fracassan tytär 41

Neljäs luku

Jos kuolen, haluan että äitini saa myötäjäiseni 51

Viides luku

Lopulta uuvuttava ja kivulias synnytys antaakin
sinulle suloisen siunauksen 62

Kuudes luku

Keskustele hinnasta hänen äitinsä kanssa 68

Seitsemäs luku

Käyttäisin mielelläni kaiken aikani
lahjakkaiden miesten akatemioissa 75

Kahdeksas luku

Kultasateena Danaen syyliin 86

- Yhdeksäs luku
Erittäin harvinainen kirja! 96
- Kymmenes luku
Teidän Majesteettinne saapui
vaatimattomaan talooni 109
- Yhdestoista luku
En pysty keksimään vastausta,
en edes mielikuvittelemalla 120
- Kahdestoista luku
Ystäväni Veronica herättää jälleen mielenkiintoa 127
- Kolmastoista luku
Sanoisinko tätä haasteeksi? 133
- Neljästoista luku
Syntini on sellaista, että se tarttuu vain,
jos itse sen tahtoo 144
- Viidestoista luku
Otan tämän tehtävän vastaan
puolustaakseni kaikkia naisia 152
- Kuudestoista luku
Tämä tarina ei ole tosi 165
- Seitsemästoista luku
Käännyin ja kävelin pois Venetsiasta,
jossa sydämeni asuu 177
- Kahdeksastoista luku
Noidat ovat palanneet 186

Yhdeksästoista luku
Kilpi, joka tarjoaa minulle
varman turvan loukkauksilta 194

Kahdeskymmenes luku
Niin monen naisen joukossa toimin ensin 202

Kahdeskymmenesensimmäinen luku
Tämä on sinun uskollinen Francasi,
joka kirjoittaa sinulle 212

Kahdeskymmenestoinen luku
Tauti, johon ei valitettavasti ole parannuskeinoa 220

Kahdeskymmeneskolmas luku
Aina kun olen ajatellut jättää Veronican,
hän vetää minut takaisin 227

Kiitokset 239

Viitteet 241

Lähdeluettelo 259

Johdanto

Kohtasin Veronican ensimmäistä kertaa sattumalta wieniläisessä museossa. Valtavan taidehistoriallisen museon salit oli täytetty naisten alastonkuvilla. Huomiostani kilpailivat maalari mestareiden tallentamat sääret, avoinna hulmuavat hiukset ja vartaloiden pehmeät kaaret. Museosaleissa oli muuten hämää, mutta tauluihin osoitetut spottivalot saivat niiden kullatut kehykset ja tarkasti restauroidut, yli 500 vuotta vanhat värit hehkumaan puoleensa vetävästi. Yhdessä kuvista nainen oli asettunut peilin eteen ja nosteli pitkiä vaaleita hiuksiaan. Maalaukseen tallennettu kuulas valo houkutteli katsomaan hänen virheetöntä ihoaan. Toisaalla kauneuden jumalatar Venus makasi sängyllä, kun häntä viihdytetään urkumusiikilla. Hänen takanaan, ikkunasta, avautui jylhä vuoristomaisema, mutta siihen on vaikea keskittyä, niin itsevarmasti Venus asettui teoksen tähdeksi.

Ylellisiä maalauksia oli sali toisensa perään niin, että kaikki alkoi tuntua liialliselta. Aivan kuin renessanssin aikaan ei olisi maalattu mitään muuta kuin alastomia naisia. Ihmiset seisahtuivat katsomaan tauluja tarkkaan, tihrustivat siveltimenvetoja ja

astuivat sitten kauemmas nähdäkseen kokonaisuuden. Kukaan ei nolostele katsella sohvilla ja sängyillä retkottavia alastomia vartaloita, kun se tehdään museossa.

Kaikkien näiden katseestani kilpailevien taulujen keskellä eräs nainen varasti kaiken huomioni. En saanut silmiäni irti Veronicasta. Hän katsoi tuijotuksestani huolimatta minusta ohi, vaikutti olevan kuin ajatuksissaan. Hänen hiuksensa oli nostettu korkealle kampaukselle, ja hän oli pukeutunut ylellisesti samettiseen pukuun, valkoiseen paitaan ja helmi-kaulanauhaan. Harteilleen hän oli laskostanut tumman huivin, aivan kuin hän olisi vain hetkeä aiemmin suojannut sillä ulkona kampaustaan.

Veronican posket hehkuivat häneen osoitetussa kohdevalossa punaisena, enkä osannut sanoa oliko se merkki ujostelusta vai ehostuksesta. Hän veti oikealla kädellään huoltomasti, kuin vahingossa, paitansa kaulusta alas niin, että se paljasti hänen toisen nänninsä. Otin muutaman askeleen lähemmäs, eikä kukaan ollut välissämme. Hänen kiusoitteleva eleensä tuntui seksikkäämmältä kuin ympäröivien taulujen peittelemätön alastomuus.

En vielä tuolloin tiennyt ketä katsoin, mutta taulusta kertova kyltti esitteli hänet renessanssikirjailija Veronica Francoksi. Kyltissä Veronican kerrottiin olleen Venetsian taidepiirien keskiössä, aikansa maineikas taidevaikuttaja ja hurmaava seuranainen. Toisin kuin yläluokkaiset naiset 1500-luvulla tavallisesti, Veronica ei elänyt ylellistä elämäänsä perityn omaisuuden ja aviomiehen tulojen varassa, vaan oli valinnut toisenlaisen elämäntyylin: hän eli ilman aviomiestä ja elätti itsensä sekä perheensä omalla työllään. Veronica kirjoitti runoja ja julkaisi lukijoitaan kiinnostavia julkisia kirjeitä, joita oli kirjoittanut muille Venetsiassa kuuluisille

henkilöille, kuten taiteilijoille, poliitikoille ja aatellisille. Kirjoitustyön lisäksi Veronica myi seksiä.

Istuin museosalin levähdyspenkille, otin esiin puhelimeni ja aloin etsiä lisää tietoa Veronicasta. Taide, jota olin tullut katsomaan museoon, sai odottaa. Toiset näyttelyvieraat kävelivät ohitseni, jatkoivat seuraavalle taululle, mutta minä istuin katse kiinni puhelimesta. Etsin mitä tahansa lisätietoa juuri tapaa-mastani naisesta. Joka haulla eteeni nousi kutkuttavia sanoja, kuten *noitaoikeudenkäynti* tai *kuninkaan rakastaja*. Veronica vaikutti olleen monella tapaa aikanaan hyvin erityinen nainen. Arvostettu kirjailija, kohujulkkis, hyväntekijä. Itsenäinen nainen, joka teki huomattavan omaisuutensa omalla työllään yläluokkaisena seuralaisena eli kurtisaanina. Hän oli maailmasta, jota en tuntenut koulun historiankirjoista.

Veronicassa oli kuitenkin samalla jotakin hyvin tuttua. Maalauksessa hän näytti itsevarmalta viimeisen päälle harkitussa asussaan ja kampauksessaan, poseerasi tietoisena katseista, joita tämä kuva tulisi saamaan. Hän olisi voinut olla tältä vuosisadalta. Ajasta, jolloin nainen voi tienata omalla seksikkyydellään. Veronican flirttaileva itsevarmuus oli minulle tuttua musiikkivideoista, muotilehtien kuvista ja sosiaalisesta mediasta. Internetistä hakemani tiedon perusteella tiesin jo, että hän puhui työstään kurtisaanina ylpeydellä. Se sai hänet tuntumaan yhä enemmän naiselta, josta kertovan lehtijutun olisin voinut lukea juuri ilmestyneestä aikakauslehdestä.

Yritin mahduttaa tätä uutta tuttavuutta osaksi sitä, mitä tiesin ennestään renessanssista. Olin oppinut renessanssin olleen insinöörimäisiä keksintöjä ja mestarillisia maalauksia Neitsyt Mariasta. Osasin luetella useammankin renessanssineron, joka teki taidetta ja ihaili antiikin Kreikkaa. Ajattellessani renessanssia näin mielessäni harmaapartaisia opettamassa

nuorempiaan. Naisia alastonmalleina ja miehiä taiteilijoina. Nyt edessäni istui kuitenkin Veronica, kunnianhimoinen kirjailija, joka oli kasvattanut maineensa olemalla hiljaisen muusan sijaan juhlien keskipiste.

Katsoin kuvaa kaikessa rauhassa. Tutkin Veronican vaatteita, yritin tulkita hänen ilmettään. Vertailin hänen kuvaansa muihin naiskuvauksiin ja panin merkille sen ylevöittävä katseen, jolla hänet maalannut mies oli häntä katsonut. Veronica oli kuvattu kuin kuka tahansa muukin renessanssinero. Hänen kasvonsa oli maalattu tarkasti, ne olivat kuvan keskipiste. Ei hänen ruumiinsa tai edes kuvaa varten paljastettu rinta.

Kun vihdoinkin jäin maalauksen, kävelin seuraaviin saleihin ajatuksissani. Harpoin ohi kuvien, joissa hurmaavat naiset poseerasivat hienoimmista vaatteistaan tai täysin alasti. Vilkaisin hetken taulua, jossa antiikin jumalhahmot selvittelivät kolmiodraamaansa, mutta jatkoin nopeasti matkaani. Ajattelin Veronicaa ja kävelin ulos museosta.

Vielä tuolloin en osannut kuvitella, että tulisin seuraavien vuosien aikana tonkimaan Veronican elämäntarinaa niin tarkkaan kuin vain osaisin. En tiennyt, että tulisin kaksi vuotta myöhemmin matkustamaan Venetsiaan Veronican lapsuuden kotikortteleihin ja pääsisin lukemaan hänen kirjansa alkuperäispainosta Englannissa. Haastattelisin yhdysvaltalaisia ja italialaisia renessanssin asiantuntijoita ja selaisin omin käsin Veronicasta jälkeen jääneitä dokumentteja, kuten hänen noitaioikeudenkäynnistään kertoavia pöytäkirjoja.

Kun palasin Itävallasta Suomeen, etsin lisää tietoa siitä maailmasta, jossa Veronica eli. Löysin toinen toistaan kiinnostavimpia tekstejä historioitsijoilta, jotka olivat tutkineet kurtisaaneja jo vuosikausia. Innostuin erityisesti Veronican kirjoituksia tutkineiden Margaret Rosenthalin ja Marilyn

Migielin akateemisista teksteistä ja renessanssin naisista kirjoittaneen historioitsija Margaret L. Kingin teoksista. Samalla päättäsin sitä, miten seksityöhön on suhtauduttu eri aikoina.

Löysin englanninkieliset käännökset Veronican runoista ja hurmaannuin. Ihastuin runojen suoruuteen ja leikittelevään flirttiin. Hieman myöhemmin ihmettelin Hollywood-elokuvaa, jota varten Veronican elämäntarina oli päätetty kirjoittaa kokonaan uusiksi. Huomasin, etten ollut siis todellakaan ainoa, jota Veronica oli vetänyt puoleensa. Kahlasin lehtijutuissa, tutkimusteksteissä, kirjoissa, jotka johdattelivat minut renessanssin Italiaan. Aina kun opin Veronicasta niiden avulla jotakin uutta, mielessäni heräsi joukko uusia kysymyksiä, joihin aloin etsiä vastauksia.

ENSIMMÄINEN LUKU

Ajattelin kuvan olevan jonkinlainen ansa

Viisisataa vuotta sitten eläneestä kurtisaanista eli hovinaisesta kirjoittaminen on yllättävän vaikeaa, jos ei ole kurtisaaneihin erikoistunut historiantutkija. Aloitin Veronican elämäntarinaa tutustumisen nollasta, mikä tarjosikin monta mahdollisuutta yllättyä.

Lukiessani kurtisaaneista opin, että rintansa paljastaen poseeraaminen ei vienyt kirjailijalta uskottavuutta vaan päinvastoin vain kasvatti hänen mainettaan. 1500-luvusta tulee mieleen kristinuskon värittämä maailmankuva, nerouttaan esittelevät miestieteilijät ja vakavat taiteelliset ponnistelut. Valovoimaisten kurtisaanien suosion ymmärtää kuitenkin hyvin, kun tarkastelee, millainen ajan Venetsia oikeasti oli. Näissä hoveissa, jähmeän pönötyksen ja teatraalisen uskonnollisuuden rinnalla, pidettiin myös hauskaa, arvostettiin hurjaa huumoria ja juhlittiin mitä villeimmin. Pohjoisitalialainen valtiomahti Venetsia oli niin poikkeuksellinen paikka, että siellä hurmanneet kurtisaanit olivat vain yksi ilmentymä maan ainutlaatuisesta ilmapiiristä.

Nykyinen Venetsian kaupunki oli 1500-luvulla oma itsenäinen valtionsa, joka ulottui nykyiseltä paikaltaan aina Milaanon saakka. Siihen kuului etelämmässä Padovan kaupunki ja Pojoki sekä pohjoisemmassa pala Alpejea. Valtio hallitsi myös useita rannikkoalueita ja saaria Adrianmeren toiselta puolelta nykyisten Kroatian, Albanian, Kreikan ja Kyproksen alueelta. Tuohon mennessä Venetsialla oli takanaan noin tuhatvuotinen historia, ja se oli levittäytynyt yhä laajemmalle alkuperäiseltä perustamispaikaltaan, pieneltä saariryhmittymältä. Valtio perustettiin virallisesti 500-luvulla Länsi-Rooman hajoamisen jälkimainingeissa. Tätä ennen alueella oli asuttu vaatimatoman kylämäisesti ja asukkaat hankkineet toimeentulonsa kalastamalla ja tekemällä suolaa.

Veronican aikaan Venetsian tasavaltaa kutsuttiin *La Serenissimaksi*, eli kaikkein rauhanomaisimmaksi valtakunnaksi. Nimellä haluttiin korostaa sen arvokasta tyyneyttä ja ylevyyttä. Naapureihinsa verrattuna Venetsia olikin taloudellisesti hyvin toimeentuleva ja rauhaisa maa, jossa oli aatelisten kesken toimiva demokratia. Valtiota johtava parlamentti muodostettiin aatelissuvuista valituista jäsenistä. Aateliset äänestivät joukostaan myös valtionjohtajan, dogen, aina edellisen kuollessa. Jotta valta ei päätynyt vuodesta toiseen samalle suvulle, äänestystä rajoittivat säännöt, jotka huolehtivat kaikkein korkeimman vallan jakautumisesta tasapuolisesta kaikkien sukujen kesken.

Venetsian asukkaat jaoteltiin kolmeen yhteiskuntaluokkaan, joiden välillä oli tarkka työnjako. Ylin yhteiskuntaluokka eli aateliset vastasivat maan johtamisesta. He toimivat poliitikkoina säätäen lait, rahoittivat liiketoimintaa ja huolehtivat oikeuslaitoksesta. Aatelissukujen nimet oli kirjattu kultaiseksi kirjaksi kutsuttuun asiakirjaan. Vastaavasti hopeisesta kirjasta löytyivät Venetsian kansalaisten eli keskiluokkaan kuuluvien sukujen

nimet. Tässä luokassa ihmiset työskentelivät virkamiehinä, taiteilijoina, lääkäreinä, kauppiaina ja kurtisaaneina. Kansalaisten tehtävänä oli työpanoksellaan palvella aatelisia, pitää Venetsiasta huolta. Aatelisten ja Venetsian kansalaisten ulkopuolelle jäivät kaikkien köyhimmät, ja tämä luokka huolehti yhteisön raskaimmista töistä. He kasvattivat ruokaa, rakensivat taloja, imettivät ja kutoivat. Mikäli oma suku ei kuulunut aatelisiin tai kansalaisiin, vaikutusmahdollisuuksia maan politiikkaan ei käytännössä ollut. Maan demokraattisesta järjestäytymisestä huolimatta lain mukaan kaikki valta oli vain ja ainoastaan aatelisilla.

Rauhanomaisesta maineestaan huolimatta tässäkin valtakunnassa kaikki ei ollut aivan täydellisesti. Venetsia kävi välillä verisiä sotia merten takana ja kun ei käynyt, sen poliitikot tekivät paljon töitä rauhaa rakentaakseen. Kuten historioitsija Robert Burr Litchfield on tutkimusartikkelissaan kuvannut, Venetsiassa jouduttiin ratkomaan myös valtion sisäisiä ongelmia, kuten tuloerojen aiheuttamia ristiriitoja, sekä etsimään ratkaisukeinoja kansalaisten keskuudessa rehottavaan rikollisuuteen ja väkivaltaan. Suhteet aatelisen ja alaluokkien välillä toimivat kuitenkin tavallisesti sujuvasti, ja esimerkiksi ulkoisen uhan, kuten sodan tai kulkutautien keskellä kansasta löytyi yhteistyöhalua yli luokkarajojen.

Maan verrattain hyvä poliittinen vakaus teki mahdolliseksi vilkkaan ulkomaankaupan sekä panostuksen edistykselliseen kulttuuriin ja insinööriyöhön. Historioitsija Christopher F. Black selittää teoksessaan *Early Modern Italy*, kuinka Venetsia piti suhteitaan yllä diplomatian keinoin niin itään kuin länteen. Kaupungin satamat olivat ovi itään, arabien korkeakulttuureihin ja ajatuksiin. Maata pitkin saattoi tavoittaa tärkeät poliittiset kumppanit, kuten Ranskan ja Puolan,

mutta protestanttisen Saksan kanssa suhteet olivat uskonnollisten erimielisyyksien takia monimutkaisemmat. Venetsiasta oli sen hyvien kansainvälisten suhteiden avulla kehittynyt 1500-luvulle tultaessa vilkas ja edistyksellinen kaupunkivaltio. Maan ajattelua rikastuttivat niin väliaikaiset matkalaiset kuin pysyvästi kodin kaupungista löytäneet ortodoksikreikkalaiset, turkkilaiset, juutalaiset ja saksalaiset.

Venetsia erottautui naapureistaan poikkeuksellisella vapaa-
mielisyydellään. Tämä pohjasi paitsi ulkomailta saatuihin vaikutteisiin mutta erityisesti demokraattiseen järjestelmään, jolla valtiota johdettiin. Kun muualla Euroopassa paavin sekä kuninkaallisten valta käsitettiin Jumalalta saaduksi lahjaksi, Venetsiassa valta oli poliittista peliä, johon useammilla ihmisillä oli mahdollisuus vaikuttaa. Lakeja eivät sanelleetkaan ainoastaan kristinuskon opit tai kuninkaan mieliteot, vaan niistä käytiin keskustelua ja väantöä. Demokratiassa oli tilaa myös maallistuneille näkemyksille. Tämä näkyi venetsialaisten arjessa vapautuneena itseilmaisuna, vilkkaana yhteiskunnallisena keskusteluna ja kulutuskulttuurina, jota ohjasi puhdas nautinnonhaluisuus.

***

En voinut lakata ajattelemassa Wienin taidehistoriallisessa museossa näkemääni muotokuvaa Veronicasta. Halusin selvittää, miten maalaus oli päätynyt renessanssinero Tizianin taidetta ja naiskuvaa esittelevään näyttelyyn. Veronicasta maalatun kuvan merkitys sekä sen hätkähdyttävien yksityiskohtien, kuten pröystäilevän asun syyt alkoivatkin hiljalleen selvitä. Saadakseni muotokuvasta enemmän tietoa minun täytyi tutustua ensin paremmin Veronican kanssa samoissa

taiteilijapiireissä liikkuneeseen Tizianiin. Tai Tiziano Vecelion, kuten hänen nimensä kuuluu italiaksi.

Taidemaalari Tizian takoi jo elinaikanaan teoksillaan mietttömiä summia rahaa sekä kasvatti maineen aikansa parhaana venetsialaisena taidemaalarina. Hänen antiikin Kreikan taruja tulkitsevat teoksensa olivat ihailtuja jo teosten synty aikaan, ja nousivat myöhemmin merkittäväksi osaksi eurooppalaista kulttuurihistoriaa. Kaiken tämän lisäksi hänellä on maine miehenä, joka osasi maalata uskomattoman realistisia pylyjä.

Eräässä Tizianin maalauksessa tarujen Venus ja Adonis käyvät tahtojen taistelua. Teos on tulkinta roomalaisen runoilijan Ovidiuksen kirjoittamasta tarusta, jossa Venus yrittää estää rakastajansa väkivaltaisen kuoleman. Maalauksessa on meneillään dynaaminen kohtaaminen, jossa Venus anelee rakastajaansa Adonista jäämään luokseen. Kun Adonis vetäytyy määrätietoisesti metsästysaseineen ja -koirineen pois Venuksen luota, jumalatar kietoutuu vaativasti tämän vyötärölle. Toiminnan tiimellyksessä Venus on kääntänyt selkensä katsojalle, eikä ole pukenut päälleen mitään. Tizianin taidetta käsittelevässä dokumenttielokuvassa taidehistorian asiantuntijat Charles Hope ja Jill Burke kertovat, että Tizian maalasi Venuksen paljaan pepun tarkoituksella tarkasti keskelle kuvaa niin, että se oli katsojalle varmasti mieleen jäävin asia koko teoksessa.

Samassa dokumentissa tutkijat esittävät, että peppukuvilla ja Tizianin menestyksekkäällä uralla on ilmiselvää yhteys: seksikäätt maalaukset menivät kaupaksi hyvään hintaan. Renessanssin Euroopassa parhaiten maksavat asiakkaat olivat miehiä. Miehiä, joita antiikin tarujen ja hienon maalaustaiteen lisäksi kiinnostivat myös kauniit pylyt. Tizian maalasi sitä mitä yleisö osti.

Ilman elävää mallia näin realististen maalausten luominen olisi ollut käytännössä mahdotonta. Taiteilijat tarvitsivat

teoksiinsa alastonmalleja, mutta tehtävään ei voinut pyytää ketä tahansa naista. Monille naisille tällainen esiintyminen olisi ollut liian vaarallista, sillä rohkeasti poseeraten olisi menettänyt maineensa. Tästä syystä tänä päivänä museoissa renessanssitaidetta ihaillessamme tarkastelemme usein seksityöntekijöiden kuvia. Ulkonäöllään asiakkaita houkutelleet seksityöntekijät pitivät ahkerasti huolta siitä, että vastasivat ajan kauneusihanteita, mikä teki heistä täydellisiä malleja taidemaalareille. Kurtisaanit suojasivat ihonsa auringolta, jotta se pysyi kalpeana, ja vaalensivat hiuksensa rikillä ja kalkilla. Toisinaan varakkaat miehet myös tilasivat maalauksia rakastajistaan, jotka olivat usein rakkauden ammattilaisia eli kurtisaaneja. Toisin kuin muille naisille, seksityöläisille maalauksissa alasti esiintyminen ei ollut mainehaitta vaan hyvää mainosta.

* * *

Venetsiassa taidemaalareilla oli varaa valita teoksiinsa haluamansa mallit. Veronican aikaan kaupunkivaltiossa työskenteli yli 10 000 seksityöläistä. Se vastasi yli viittä prosenttia kaupungin väkiluvusta. Venetsia olikin tunnettu kurtisaaneistaan, kuten Amsterdam on tänä päivänä tunnettu punaisten lyhtyjen alueestaan tai Berliini seksiklubeistaan. Miehet matkustivat muualta Euroopasta, kuten Englannista ja Ranskasta, paikan päälle Pohjois-Italiaan vain ihailakseen kaupungin erikoisia, vapautuneesti esiintyviä naisia.

Monissa eurooppalaisissa kaupungeissa, kuten Roomassa ja Milanossa, seksityötä pyrittiin rajoittamaan huomattavasti tiukemmin kuin Venetsiassa. Seksityöläisille osoitettiin omia kortteleita, ja heitä velvoitettiin pitämään määrätyn väristä huivia heidän tunnistamisensa helpottamiseksi. Venetsiassa

seksikauppaa säänneltiin mutta siihen myös kannustettiin, sillä se houkutteli kaupunkiin turisteja ja toi hyvin verotuloja. Seksityötä verotettiin kuin mitä tahansa muutakin työtä.

Maksuseksin ajateltiin myös suojelevan siveellisiä naisia, kun miehet saivat ostettua kaipaamiaan seksipalveluja. Esimerkiksi historioitsija Paula Clarke on kirjoittanut venetsialaisten lainsäätäjien pelänneen, että mikäli seksipalveluja ei olisi tarjolla, raiskaus- ja väkivaltarikokset lisääntyisivät kaupungissa. Osalle venetsialaisista päättäjistä kurtisaanien suojele oli poliittinen teko, jolla haluttiin pitää katolisen kirkon poliittinen valta kaukana vapaahenkisestä saarikaupungista. Menestyneitä, tunnettuja ja arvostettuja kurtisaaneja pidettiin myös Venetsian vapaamielisyyden symboleina. Katolisen kirkon vaikutus oli kuitenkin vahva, ja Venetsiassa uskonnolliset siveyssäännöt sekä vapautunut seksuaalisuus elivät kulttuurissa rinta rinnan, tilastaan taistellen.

Venetsialainen seksityömyönteisyys ei kuitenkaan ollut täysin poikkeuksellista eurooppalaisesta historiassa. Jo antiikin Kreikassa osattiin arvostaa oppineita ja taitavia seksityöläisiä. Tästä Ove Brusendorff ja Poul Henningsen kirjoittavat teoksessaan *Erotiikan historia I: Antiikin ajasta Ranskan vallankumoukseen*. Seksiä myyneitä naisia kutsuttiin antiikin Kreikassa hetairoiksi ja he ottivat asiakkaansa vastaan temppeleissä. *Hetaira* tarkoittaa suoraan suomennettuna ystävää, ja käytännössä nämä lukeneet naiset harrastivat seksiä asiakkaidensa kanssa mutta myös neuvoivat heitä niin henkisissä kuin arkisissa kysymyksissä. Hetairojen aiheuttama seksuaalinen hurma käsitettiin uskolliseksi kokemukseksi, josta oltiin valmiita maksamaan temppelille suuriakin summia rahaa. Nämä naiset ovat tallentuneet historiaan, sillä heitä ylistettiin patsain ja heidän keskustelujaan kirjattiin ylös jälkipolvien luettavaksi.

Hetairojen kanssa vietetty aika oli uskonnollisen elämyksen ja työongelmien ratkomisen lisäksi myös ilonpitoa. Noin 300 vuotta ennen ajanlaskun alkua kreikkalainen poliitikko Demosthenes puhui hetairojen roolista yhteiskunnassa näin: ”Hetairat ovat meille huvitusta varten, orjanaiset päivittäisiä tarpeitamme varten ja vaimot lasten synnyttämistä ja kodinhoitoa varten.” Poliitikon sanat kertovat yhteiskunnasta, jossa naiset olivat lain mukaan miesten omaisuutta. Lakeja säätäneet miehet kohtelivat naiskansaa palvelijoinaan eivätkä nähneet näillä olevan tarvetta omille kutsumuksille tai yhteiskunnallisille tehtäville. Käytännössä naiset kuitenkin vaikuttivat yhteisöön merkittävällä tavalla muun muassa äiteinä, kasvattaessaan seuraavan sukupolven lapsia. Hetairat taas käyttivät aikansa opiskellen, uskontoa harjoittaen ja asiakkaidensa kanssa keskustellen.

Antiikissa seksiin suhtauduttiin hupina, jota tuli rajoittaa vain selkeää ja helppoa perinnönjakoa varten. Seksissä itsessään ei ollut mitään pahaa, mikäli se ei vienyt naimattoman naisen neitsyyttä tai saattanut jonkun toisen vaimoa raskaaksi. Keskiajalla kristinusko valtasi Euroopan. Uuden uskonnon johtohahmot halusivat tehdä pesäeron antiikin aikaiseen jumalien palvontaan ja tuomitsivat seksin herättämät uskonnolliset kokemukset pakanallisiksi. Teologinen keskustelu synnytti käsityksen syntisestä seksistä, mikä muutti niin avioliittoja kuin ajoi maksullisen seksin visusti piiloon.

Kun renessanssi 1500-luvun alusta lähtien tuuletti ajatuksia, myös maksullinen seksi koki uudelleensyntymän. Yltäkylläisessä Venetsiassa seksistä tuli ylellisyystuote, jota ostettiin juhlahetkiin kuin viiniä ja makeita leivonnaisia. Tällainen oli mahdollista, sillä kuva aatelismiehelle sopivasta seksuaalisuuden ilmaisusta oli muuttunut radikaalisti, kuten esimerkiksi

historioitsija Stanley Chojnacki on tutkimustyöllään osoittanut. Kun keskiajalla ihailtiin seksuaalisesti passiivisia miehiä, esimodernissa maailmassa alettiin arvostaa seksikkäästi karismaattisia miehiä. Miehet alkoivat kilpailla naisten huomiosta ja tuoda esiin omaa seksuaalista aktiivisuuttaan. Tasapainoillen samalla sen kanssa, etteivät vaikuttaneet kuitenkaan liian tahdittomilta ja kirkon oppien mukaan moraalisesti rappeutuneilta.

***

Renessanssin Venetsiasta lukiessa tuntuu kuin antiikin ajalta lainattu seksuaalinen ilottelu olisi törmännyt keskiajalta mukaan raahattuun uskonnolliseen siveysihanteeseen. Samaan aikaan kun naisilta vaadittiin uskonnon ja yhteiskuntajärjestyksen nimissä oman seksuaalisuuden piilottelua, miesten odotettiin herättävän ihastusta mahdollisimman monissa kauniissa ja älykkäissä naisissa. Tämä herättikin suuren kysynnän rakastajille, sellaisille seuralaisnaisille, jotka eivät yrittäneetkään rakentaa siveellisen naisen julkisuuskuva.

Maksettujen seuralaisten ja maksuseksin suuresta kysynnästä hyötyivät kaikista eniten hoveissa palvelleet kurtisaanit. Useimmat kurtisaanit, ajan taiteilijanaiset, tekivät seksin myymisestä itselleen tuottoisan sivutyön tai osan omaa taiteilijuuttaan. Nämä taidemaalarit, näyttelijät, muusikot, tanssijat ja kirjailijat kartuttivat itselleen suuria omaisuuksia sillä, että heidän kanssaan haluttiin viettää aikaa. Renessanssin Venetsiassa taiteilijuus ja seksityö sulautuvat yhteen erityisellä tavalla. Näiden naisten tekemä taide teki heistä houkuttelevaa seuraa, ja samalla heidän tekemänsä seksityö toi heille taloudellisen turvan kirjoittaa, säveltää ja maalata.

Kaikkien aikojen kuuluisin kurtisaani.

Suomalaistoimittaja Meri Parkkinen törmää renessanssitaiteen näyttelyssä Veronica Francoon, 1500-luvun Venetsiassa eläneeseen luksusseuralaiseen ja kunnianhimoiseen runoilijaan.

Maalauksen hienostunut, rintansa paljastava nainen tekee lähtemättömän vaikutuksen.

Alkaa huikea matka, joka vie lukijan Venetsian kujille, salaisiin salonkeihin ja keskelle noita oikeudenkäyntiä Parkkisen yrittäessä selvittää, kuka Veronica Franco oikeastaan oli.

Kuuluisan kurtisaanin tarina yllättää olemalla ajankohtainen vuosisadasta toiseen.

JOHNNY
Kniga

www.johnnykniga.fi

99.1

978-952-362-047-6